

Minutis

Nr. 109
SEŠTADIENIS
1946 M. LIEPOS MĖN. 6 D.
I METAI

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

Triesto klausimas baigtas

Londonas. Keturių didžiųjų užsienių reikalų ministerių konferencija užvakar popietiniame posėdyje susitarė Triesto klausimu. Pagal tą susitarimą Triestas lieka laisvu miestu su teritorija 60 km spinduliu apie miestą. Naujos valstybės gyventojams bus garantuotos visos demokratinės laisvės. Valstybės gubernatorius bus skiriamas Saugumo Tarybos. Valstybės tvarkymo būdą nustatys taikos konferencija. Vakarykščio posėdžio dienotvarkėje stovėjo taikos konferencijai datos nustatymo klausimas ir Italijos kolonijų klausimas. Pagal esamą susitarimo padėtį Italija turėtų atsakyti suverenumo, o kolonijos laike sekančių metų turėtų likti ligšiolinėje prancūzų ir anglų kontrolėje. Gėl po metų turėtų būti galutinai susitarta dėl jų likimo. Tačiau Molotovas, principe sutikdamas su tokiu sprendimu, vis dėlto reikalauja, kad laike tų nuleidimo metų keturių kontrolinės komisijos, prancūzų ir anglų laikino valdymo priežiūra.

PALESTINŲ PALEIDŽIAMŲ SUIMTIEJI ŽYDAI

Londonas. Iš Palestinos pranešama, kad rytum su pastaruosiu metu pravesta britų akcija prieš žydus, buvo suimta daug asmenų. Tačiau dabar jie esą vėl paleidžiami. Vakar paleista 50 asmenų. Artimiausioj ateity bus paleisti ir kiti.

NIURNBERGE PRASIDĖJO GINAMOSIOS KALBOS

Londonas. Vakar Niurnbergo byloje prasidėjo ginamosios kalbos. Pirmasis išėjo kalbėti Dresdeno universiteto tarptautinės teisės profesorius Jahreis. Jo kalbos pagrindinė vedamoji mintis buvo ta, kad visi kaltinamieji esą veikę bendrai Hitlerio įsakymu. Hitlerio valdžios galia ir Reicho organizacinė santvarka išplaukusi iš to meto konstitucijos.

LENKIJA PASIRASĖ 9 PREKYBOS SUTARTIS

Londonas. Iš Varšuvos pranešama, kad Lenkijos vyriausybė, norėdama pagyvinti užsienio prekybą, sudarė prekybos sutartis su devyniais kraštais. Jų tarpe su Sovietų Sąjunga, Švedija, Danija, Norvegija, Rumunija, Bulgarija, Šveicarija, Prancūzija.

PRANCŪZŲ-RUMUNŲ PREKYBOS SUTARTIS

Londonas. Rumunijos vyriausybė pasirašė prekybos sutartį su Prancūzija, pagal kurią šalys abipusiai eksportuos prekių į metus už 270.000.000 prancūzų frankų.

RUMUNAI NORI PLĖSTI PREKYBOS SANTYKIUS SU D. BRITANIJA

Londonas. Bukarešto laikraštis „Liberia Rumania“ savo vedamajame reikalauja išplėsti Rumunijos jūrų susisiekimą su D. Britanija dar labiau ir prašyti prieškarinį laivų kursavimo balansą.

Vengrijoje sovietai reikalauja valymo

Londonas. Kaip iš Budapešto Reuterio žinių agentūra praneša, Sovietų Sąjungos įgul viršininkas Vengrijoje gen. Sviridov įteikė Vengrijos vyriausybei notą, kurioje yra išdėstyta visa eilė reikalavimų. Tarp kita ko sovietai reikalauja iš vengrų vyriausybės imtis griežtų priemonių prieš katalikų dvasiškiją, kuri kurstanti gyventojus prieš raudonąją armiją, praveisti valymo akciją spaudos darbuotojų ir valstybės tarnautojų tarpe. Taip pat notoj reikalaujama suimti du smulkiųjų žemvaldžių partijos atstovus — ju tarpe minima Zaldario Feiferio pavardė. Be to, praveisti valymą sovietams nepalankių jaunimo organizacijų tarpe.

...

SAKSONIJOJE VYKSTA PLATUS PRAMONĖS SUVALSTYBINIMAS

Londonas. Rusų zonoje, Saksonijoje pradėtas vykdyti platus pramonės suvalstybinimas. Suvalstybinimui aktyviai yra davęs buvęs tuo reikalu gyventojų atskiklausimas, kuriame absoliutė dauguma pasisakė už suvalstybinimą. Anot stebėtojo atskiklausimas buvęs praveistas korektiškai, net dešiniesiems buvę leista laisvai pasisakyti ir kitų pasiakymų laisvumą kontroliuoti.

NUNACINIMO KOMISIJOS PIRMININKAS ATSIŠTATYDINO

Londonas. Bavarijos nunacinimo komisijos pirmininkas komunistų ministeris Schmidt atsištatydino. Atsištatydinimo priežastys — tam tikrų sluoksnių sabotžas nunacinimo įstatymo vykdymui.

RENNER DĖKOJA ANGLIJAI

Londonas. Austrijos prezidentas Renner dėkojo Anglijai už pagalbą suteiktą panaikinant zonas. Zonų panaikinimas daug prisidėjęs prie pilno Austrijos savarankumo atstatymo.

BRITŲ KARIUOMENĖ GALUTINAI EVAKUAVO EGIPTA

Londonas. Vakar Kaire britų kariuomenė evakuavo paskutinę savo bazę Egipte — istorinę citadelę, kurią perdavė Egipto armijai. Iš visos Egipto teritorijos buvo evakuota 20.000 karių.

Padėtis Indonezijoje

Batavia. Indonezijos respublikos prezidentas dr. Soekarno perėitą šeštadienį perėmė visas valdžios funkcijas. Ta proga jis pareiškė: „Aš kaip valstybės prezidentas po pasitarimo su ministerių kabinetu nutariau perimti visas valdžios funkcijas iki krašte bus sudaryta normali vyriausybė ir atstatyta tvarka“. Vyriausios nacionalistų partijos būstinės Soerakarta pranešimu buvo suimtas ikšiolinis Indonezijos respublikos ministeris pirmininkas dr. Sutan Schahrir. Tuo pat laiku buvo suimti ir respublikos ministeris socialiniams reikalams popia Santoso ir gen. mjr. Sudibyo, kuris, vadovavo olandų internautų evakuacijai.

Vienoj radijo kalboje pasisako dr. Soekarno dėl Sultan Schahrir suėmimo, kurį kaltino dalyvavimu penktos kolonos veikime. Jis taip pat pabrėžia, kad tokiais priemonėmis jis nemanąs pasidaryti diktatoriumi ir grąžinsias tautai valdžią kai tik įsivyras krašte normaliai padėtis.

Filipinai gavo nepriklausomybę

Londonas. Vakar prez. Trumanas vėl pasakė, kad Filippinų nepriklausomybė, kuri egzistavo nuo 1898 m. iki šio karo pradžios. Filippinų valstybei buvo suteiktos visos nepriklausomos valstybės konstitucinės teisės. Taip pat buvo gražinta visos Filippinams anksčiau priklausiusios sritys. Kaip nepriklausomybės simbolį vakar Filippinų prezidentas Manuel Hosas pakėlė valstybinę vėliavą. Nepriklausomybė gavo 18.000.000 Filippinų gyventojų.

PAIEŠKOJIMAI PER AUSTRIJOS RADIJĄ LIETUVIAMS

Kas antrą trečiadienį, pradedant 19. VI per Linza vid. bangų siustuvą (Banga 231,8 kh) tarp 10—11 val. per užsieniečių valandėlę skaitomi paieškojimai, informacijos lietuvių kalba.

Paieškojimai skaitomi nemokamai. Siusti: Radiosender Linz (Don.), Österreich, Litauischer Suchdienst.

Lietuvišką dalį vesti karinės valdžios paskirta A. Stepatienė-Brazulevičiūtė.

G. Galvanauskas

Nuotaikos JAV

Skirtingos galvosenos

Europos padangėje jau geras pusmetis kaip vyriausia pranašystės: trečias pasaulinis karas neišvengiamas. Jis skelbia europinė spauda, valstybės vyrai ir atviru naltvumu jo tikisi, nekantriai laukia kone kiekvienas pabaltietis iškeldintasis. Vokietijoje nuotaikingas karo siaubas siauria nuo tos minutės, kai karo vadovybė kapituliavo. Vokiečiai tikisi, kad jie dar gali iškovoti sau tam tikrų politinių teisių tik įvykus trečiam pasauliniam karui. Daugelyje buvusių ašies valstybių sukurta nepakenčiama būklė, kuri gali būti pašalinta jėgos — karo veiksmų. Santarvininkai neabejotinai įsitikino įvairių konferencijų nesėkme. Kai diplomatiniai pasitarimai nieko gero nežada, tuomet ruošiamasi karui, o dar daugiau apie jį kalbama. O šiandien prankiausias metas sukelti kalbas apie karą, kai atominė bomba, monopolinis ginklas yra JAV rankose. Šio karo išdavomis kiekvienas nepatenkintųjų lyg būtų pasirošęs pavogti atominę bombą ir sviesti į savo nedraugą...

„Le Monde“ specialus korespondentas Ives Cėzy rašo: „Amerikiečiai stebėtojai grįžę iš Europos pripažįsta, kad šiame kontinente tautos ir vyriausybės tretįjį pasaulinį karą skaito neišvengiama būtenybė. Jie pakaltina, kad dėl šiandienykštės galybės tik saviems gali, ir tai nevisur, patikrinti asmeninį saugumą. Mažos tautos šiandien įsivertina, kad jos turėtų būti saugios, o ne tikamos. Amerikiečiai ūkiškam bendravimui su nuteriota Europa yra visai nepasirošę“.

Si galvosena nesutampa su amerikietiška. Tai dar nesako, kad amerikiečiai žiūrėtų į Sovietus su palankumu. Priešingai, galima tvirtinti, kad Stalino diplomatinio agentų metodai ir sovietiškas nežinomasis sukelia amerikiečių tarpe nerimastį ir išsukia aštrią kritiką spaudoje ir per radiją. Bet vidutinis amerikietis neprileidžia tos minties, kad tik karu galima išrišti taikos

problemą. Jau ką tik iš Paryžiaus grįžęs Byrnes pakišo mintį: taikos sutartys turi būti kuo greičiausia sudarytos, nesvyruojant kreiptis į UN (Jungtinių Tautų Organizaciją), jei keturios galybės tarpusavyje nesutaria“.

Vašingtono nuotaikas galima gerai suaprašti. Tris galybės nejučiomis turi pagalvoti apie suderintą karo strategiją. Valstybių atstovams, kurie dalyvavo derybose, taikos sąvoka sutampa su saugumo apibrėžtimi. Tautinis ir tarptautinis saugumas yra nepasiekiamas iki su Sovietais nebus prieita susitarimo, kuris būtų pastarųjų vykdomas.

Sovietu nežinomas

Tuo metu, kai JAV nuomonį skirtumas su Sovietais vis labiau išryškėja, Vašingtone įsivyrąja nuomonė, kad pasiruošimas karui yra būtenybė. Politikai anksčiau galvoję, kad karą laimėjus karinė veikla yra baigta, dabar pakeičia nuomonę. JAV prezidentas imasi priemonių, kurios apšaukiamos nedemokratinėmis — likviduoti streikus ir pažaboti nacionalistinių-izoliacionistinių galvą, kai kuriose srityse. O visai nėra vien pripuolamas reiškiny, nors dažnu atveju priešingas vidutinis amerikietis.

„Vidutinis amerikietis, rašo Cėzy, yra realistas, optimistas ir ieškas būdų klausimą darniai, naudingai išspręsti. Jam karas yra nerentalingas, nes ūkiškai per daug kainuoja, o žmonių taip pat daug nustoja. Todėl jis stengiasi karą atidėti, kad prastėtų nors ir dabarties gyvenimą, kuris yra pilnas nedarumo ir negerovių, bet kaž kur toliau, Europoje ar kitame kontinente“.

Jis nori daugiau tikėtį pažangą, kaip į karą. Sovietų grėsmė įtikino Senatą, kuris užgyrė karo kreditus, bet užtiko tam tikrų sunkumų Kongrese, nes pastarasis atstovauja tą vidutinį amerikietį. Mobilizacijos įstatymas yra kompromisinis padarinys, kurio kapitalistai turės imtis ateityje savo saugumui patikrinti. Bikini salose atominės

bombos bandymas su didesniu susidomėjimu buvo sekamas Europoje, kaip JAV. Ten neretas galvoja, kad atominę bombą reikia pavesti tarptautinei organizacijai, kai Europoje nuogastaujama, kad neįvyktų tai, ko Gromyko reikalauja.

Sovietinė milžiniška veržla neabejotinai išjudins JAV. Šiandienykštis neomonių skirtumas tarp politikų ir tautos yra išlyginamas. Pergreito sūkuriu JAV nerėkia laukti, nes ten 4 metus buvo kalama, kad Sovietai santarvininkai, kad per pusę metų kitaip pakreips. Bet ta linkme pasuktas vėiras.

„Antisovietinės propagandos milžiniška banga pakilo visame krašte. Ji turės įsisiūbuoti visoje šalyje, o partijų vadovai visa tai išryškins. Galutinai kraštą išjudins ir suksis ant kojų krašto gyventojus preventyviniam karui prieš Sovietus ne anglosaksų interesai, kuriuos jie turėjo Vokietijoje ir Viduržemio jūroje. Šiuo atveju bus įmanomas JAV išjudinimas, kai jai tiesiog grės, o JAV įtakos sritys bus tiesiog pakeičiamas. Šiandien JAV vyriausybė yra opozicijoje nacionalistai ir liberalai“.

Amerikoniškasis nacionalizmas neabejotinai turi svorio, bet jis lengvai bus palaužtas, kai gyvenimiškoji tikrovė bus pajusta. Liberalai yra mažesnio svorio, nes ūkiško liberalizmo laikotarpis yra išgyventas.

JAV šiandien pradeda įsijausti į saugumo problemas. Jai yra svetima D. Britanijos tradicinė užsienio politika. Amerikiečiai, nelyginti gerai žiemą šertas erziliukas, dabar spardosi savo energiją „rodydamas. JAV siekia sukurti savotišką imperiją, kuri pažadu apimtų visą žemės rutulį. Tas tolimas tikslas yra pastojamas Sovietų. Su britais nors ne vienoje ūkiškoje srityje jie turės susiremti, bet dabartiniu metu yra bėdos draugais. Abiems gresia pavojus iš Sovietų pusės, abu nejaucia saugumo, iki Sovietai bus užėmę šiandienykštės pozicijas tarptautinėje politikoje. Štai kodėl amerikiečiai siekia: sutartimis patikrinti savo įtakos sritis, nevedant ilgų derybų išsiaiškinti su Sovietais dėl įtakos sričių, o mažoms tautoms (nukelta į 3 p.)

Miegantis berniukas

Storoka prancūzė pūksčia ir dūsauja. Septintame aukšte ji sustoja ir išsikibusi laiptų turėklų sunkiai atsidūsta, tačiau plepėti nesustoja. Tai jau Paryžiaus sargienų paprotys. Žinau, kad tai savotiška maniera išgauti žinių apie naujai atvykstantį gyventoją. Žinau, kad ji senai įsidėmėjo mano nunešiotus pusbačius, atspurusias kelnes. Taip pat ir žvilgą mano švarko alkūnės neteikė vilčių ir „pour boire“. O čia, šiai rūšiai žmonių arbatpinigiais matuojama visi.

Bet manęs tai nedomina. Man rūpi tas mažas kambarėlis pastogėje, į kurį veda ši taip daug kalbanti moteriškė ir į kurį turės sutilpti nedidelį mano reikalavimą ir neišmatuojami rūpesčiai. Aš jai nieko nėsakau, nes pagaliau neviską ir suprantu iš tos greitai byrančios grandinės žodžių.

— Monsieure, ar jūs žinote, kad tame kambaryje anksčiau gyveno irgi latvė, kaip ir jūs? •

— Gal lietuvė? As esu lietuvis.

— Ar tai yra skirtumas?

Ji šito visai nežinojusi. Ach, pasaulyje tiek daug visokių tautų. Štai jos dukterėčia ištėkėjusi už vieno... vieno. Na, ji vėl pamiršusi kaip vadinasi ta tautelė.

— Taigi, šita latvė, žinote, turėjo sūnų. Toks pasiutęs vaikėžas buvo. Jos vyras senai jau mirė. O ji irgi mirė džiova. Vaiką kažkas nežinia kur išvežė, ačiū Dievui. Taip ir liko kambarys tuščias. Voila. Štai tas kambarys.

Paskutinius žodžius tardama ji sunkiai prisigrūda prie durų, apkrautų senais kibirais, kopečiom ir įvairiais padargais, tiek pagenusiais, kad nei kam jie buvo naudojami nepažinsi. Ji atidaro duris. Prieš mane mažas kambarėlis su kreivom slenom ir įžambiai veik liki grindų nusileidžiančiom lubom. Kambarėlyje yra ir stalas, ir lova ir net stalo lempa. Šie daiktai tiek menki, kad niekas nepanorėjo jų sau pasiimti, todėl ir liko jie čia.

— Lovą dar gera, — ji paspaudo vielų tinklą. Vielos sučerska ir keletas atsikabinę nukrinta.

— Na, ji nėra nauja, šiaip kas nors jau būtų išnešęs, bet kol kas tiks. Blakių čia irgi nemažai, tik su tuo tai reikia susitarkinti. Žinote, aš kas metai darau visokias dezinfekcijas, bet tai nieko nepadaeda.

Ji zuja po mažą kambarėlį. Čia pabando langų rėmų tvirtumą, čia byrantį sienų tinklą pakrapšto.

— O čia kas gi? — Ji kažką ištraukia iš palovės.

Tai nedidelė skulptūrėlė, vaizduojanti miegančio vaiko galvutę. Ausis nudaužta, gipsas pageltes, dėmėtas ir dulkinas.

— A... atsimenu. Žinote, ponas, šita galva ta latvė, ar kaip ji ten, nė nebežinau nusipirko už tai, kad ji buvo panaši į jos sūnų — ji pavarto galvutę, — gal ir buvo, ka čia dabar suvaikysi.

Ji padeda galvutę ir nusišluosto dulkes į žiūrstą.

— Na, tai štai jūsų kambarys. Aš manau, kad jūs būsite ramus gyventojas. Merginų nesivedžioti. Tie jauni žmonės, jie visados tai mėgsta. Žinoma, vieną kitą kartą per savaitę, kas be ko. Tik viesbučio čia nereikia daryti. Vartus uždaram dvyliką valandą. Po to jau reikia skambinti.

Kultūrininkai ir tupciotojai

Kultūriniam darbui neturime gerų sąlygų, tai visi žinome. Visa, kas daroma, atliekama, šiaip ar taip, laužiantis pro visokius sunkumus. Neseniai buvau susitikęs vieno ansamblio žmonės, lankančius lietuviškas kolonijas. Girdi, jau dešimta diena kelionė, per tą laiką išvarę, peršalę. Nakvoti reikia kur nors pasiūrėse ant šiaudų, ant cementinių grindų. Tokiose sąlygose nebelieka noro koncertuoti, menkėja ir patys koncertai. Išvarę žmonės pradeda abejoti, ar bevarta kitą kartą kur nors važinėti ir rodyti savo meną, bet poilsis sustiprina kiek jėgas, išvaro nuovargį, ir vėl pradami koncertai, vėl kelionės, vėl naujas nuovargis.

Tai tik vienas pavyzdys, kuris rodo, kad lietuvių pasiryžimo neįveikia palaužti nė sunkios sąlygos. O tokių pavyzdžių šiandien gana yra įvairiose mūsų stovyklose ir įvairiose darbo srityse. Daugelis darbų tik dėl to vieno pasiryžimo ir rieda kasdien pirmyn ir neįveikia sustoti. Žmonės dirba mėnesiais savo pasirinktąjį darbą, dažnai ne tik nesulaukdami už jį jokio atpildo, bet dar turė-

dami nemalonumų ar nepagrįstų priekaištų iš tų, kurie jų darbo nesupranta ar nenori įvertinti. Bet užtenka tiems darbininkams ir tai, kad jų darbas kelia lietuvių vardą, stiprina sąmonę ir pasitarnauja šviesesnei mūsų tautos ir krašto atečiai.

Vis dėlto ne visur ir ne visada taip gražu. Kai kuriose vietose tas kultūrinis gyvenimas arba neįvyksta net iš vietos, nors žmonių visiškai pakaktų, arba tik pradėtas ir pradėtas jau rodyti gražių vaisių, ima pamažu vėl merdėti, tarytum šimtmetis senis, ar net tytom numiršta. Šitokiais atvejais kalti tik to darbo vadovai, o ne sąlygos. Sąlygos beveik visur vienodos, kartais net blogesnės ten, kur žmonių dirbama.

Pasirinkę sau būrį talkininkų, šio ar kito kultūrinio darbo vadovai, jei nori ištesėti ir pasiekti savo tikslo, dirba nuolat ir tikrai kantriai, be per didelio ir greit užgesančio entuziazmo. Labai didelis užsidesimas greit

ir perdega, o tie kantrieji kruta diena iš dienos ir savo kantrybę sugeba perduoti taip pat savo darbo bendrininkams. Visi ima dirbti pagal tą vieną reikalavimą, kad šitaip reikia, kad visos kliūtys nugalimos tik dirbant, kad pagaliau mūsų sąlygose dirbami tik tokie kultūriniai darbai, kuriems nereikalingas joks prometeizmas, bet tik nuosirdus supratimas, įsisąmonimas didžiosios to darbo prasmės. Kai šitoks supratimas ir tyli kantrybė vadovauja visiems pasiimtojo darbo dalyviams, tada ilgainiui ir gražių rezultatų pasiekiami.

Kitur darbo imasi entuziastai. Iš pradžių jie, rodos, kalnus nuverstų, bet tereikia tik kelių savačių, kad vėl viskas nurimtu, lyg nieko ir nebuvę. Ir tų pačių entuziastų esama kelių rūšių. Vieni jų imasi darbo su didžiausiu pasitikėjimu savo jėgomis. Kas gi atrodo, begalėtų dirbti, jeigu jau ne jiel Jie pamėgina, šiek tiek dirba, bet būtinai privalai girti juos ir jų toli gražų netobulą darbą. Jei pamėginsi apie jų darbą pasakyti kritiškesnį žodį, šalia teigiamųjų, nurodydams taip pat neigiamąsias jų darbo puses, tai dėl šito jie jausis nuskriausti, visur dejuos, kad neįvertinamos jų pastangos, kur tik bepridedami skųsi ir ieško užtarėjų, tuos kritiškai jų darbą vertinančius žmones laikydami griovėjais, visuomenės kiršintojais, beveik rytų agentais. Žinoma, kritiškėji vertintojai turi nutilti. O ko tuo tildymu pasiekiami? — Štai gyvas pavyzdys. Gana piktomis ir nešvariomis priemonėmis pašalinęs sau iš kelio visus kritikus, priverkęs visus susičiaupti, kažkokios garbės ar beprasmiškos karjeros siekias apmokamas kultūrininkas pasiima į savo rankas visą stovyklos kultūrinį gyvenimą, o pasiėmęs pamažu užmigdo. Visas kultūrinis gyvenimas yra jo vieno rankose, kiekvienai sekcijai jis pats vadovauja, todėl scenoje artistai mėgėjai, pavyzdžiui, ne vaidinti ima, bet kartoti sufleriaus žodžius. Pagaliau viena proga pasikviečiama aukštų svečių ir parodoma jiems „meno“, kuris mūsų vardu tik patenkti tegali. Po šitokio įvykio mėginta at-

(nukelta į 4 p.)

NUOTAIKOS JAV

(atkelta iš 2 p.)

patikrinti tarptautinį saugumą ir demokratines laisves. Šie amerikiečių polėkiai atsiduria į Sovietų pakartotinai augančius reikalavimus. JAV siekia įsitvirtinti užimtose pozicijose, patiems gyvenant ir leidžiant kitiems gyventi, o Sovietai kardu, propaganda ir klasta siekia be atvangos ruošti kelią pasaulinei revoliucijai. Tuo atveju sudaro grėsmę ne vien JAV atskirų sričių saugumui, bet ir pačiam Vašingtonui, kuris gerai žino, kad be Europos politinės patirties amerikiečius laukia niūrus rytojus. Amerikoniškas protas nulems anksčiau ar vėliau radikaliai spręsti politinius klausimus, nors šiandien ir lūkčiojama. Lūkčiojama ir neabejotinai kažkam ruošiamasi, nes žodžio sviedinys konferencijose yra netekęs savo svorio.

Faustas Kirša

Tarp sudaužytų rūmų...

Šešėliuose, tarp sudaužytų rūmų
Klajodamas ieškau prarastos širdies
Aš ieškau meilės, paklydusio ramumo,
O mylima, aš ieškau tik tavęs.

Žaliame sodne, kur sakalai kypavo,
Kur rožių krūmai svaigo bangomis, —
Matau akis, matau aš veidą tavo...
Kas be tavęs mane kely ramins?

Palydi sielą nudėvėtos mintys,
Be meilės rangos svetimi keliai...
Tik tu gali spindėjimu gavinti,
O Dieve, Tu, padėk man ir jai!

Kur buvo žemė, buvo tavo žemė,
Gėlėm kaisyti šaltinėliai ten...
Iš tų vaizdų širdis stiprybę semia,
Ta laime siela degs, budės, gyvens...

Lempų didelių negalima naudoti. Na, bet viską galima sutvarkyti. Geruoju viskas galima.

Ji dar duoda visą eilę nurodymų, kuriuos žinoma galima bus ir apeiti, jei tik geruoju. Geruoju viskas galima. Vienas kitas frankas — ir viskas tvarkoj. Pagaliau vasiaka mane vieną.

Štai aš ir esu savo kambario pilnas šeimininkas. Šios šalies tarimu: mano namai — mano pilis.

Iškraunu savo gerokai apsitrynusio lagaminą turinį. Šiaip taip pakloju lovą. Ant stalo padėlu kelias knygas. O kur dėti miegančio vaiko galvelę? Nušluostau dulkes, aptrinu dėmes ir ji atgija. Tai paprastas gipso liedinys, kokių pigiai galima pirkti Paryžiaus priemiesčių krautuvėlėse.

Pastatau skulptūrėlę ant stalo. Tai bus mano kambarėlio papuošalas.

O vakare, atsigulęs ilgai žiūriu į miegantį berniuką ir jis man tęsia sargienės pradėtą istoriją...

— Zina, aš esu labai panašus į vaiką, kurio motina čia ilgai gyveno. Sargienė klydo sakydama, kad ji buvo latvė. Ji buvo lietuvaitė. Iš tos pačios šalies kaip ir tu. Ji buvo paprasta, truputį graži ir

labai gera mergaitė, kai atvyko į šį didelį miestą.

Ji nieko neturėjo, o ieškojo štamė mieste didelio dalyko: ji ieškojo laimės. O gyventi buvo sunku, labai sunku. Ji išties dienas dirbo, o vakarais ilgai neužmigdavo šiame mažame kambarėlyje.

Paskui ji sutiko vieną čeką. Jis buvo didelis, šviesiais plaukais ir gražus vyras. Mažame kambarėlyje atrodė daugiau saulės atsirado nuo šviesių jo plaukų. Ir juoko buvo daugiau ir laimės buvo daugiau, o taip pat ir vargo.

Jis dirbo kažkokiam dideliame fabrike ir buvo doras ir stiprus. Bet ne tiek stiprus, kad atlaikytų didžiulių dantračių spaudimą, kai šie kartą jį įtraukė ir ėmė malti. Pakol sustabdė didžiulę mašiną, kol išplėšė iš dantračių, šviesiaplaukis čekas buvo jau nebegyvas.

Ir vėl tavo tėvytainė liko viena. Tik neilgam. Mažan kambarėlin greit atėjo tas, į kurį aš esu panašus. Jis buvo irgi šviesiaplaukis ir man rodosi jis buvo geras berniukas, tik kaimynai buvo pikti ir nedori.

Aš tau neišpasakosiu viso to ilgų metų vargo, tų rūpesčių ir ašarų. Vargas buvo

kietas, bet jaunoji motina darė viską, kad tik jis nepasiektų berniuko. Ji lopė įvairiausius skudurus, ji dirbo pačius juodžiausius darbus, kad tik jos berniukas būtų sotus ir apsigilęs. O gyventi buvo sunku, Tu pameni krizį. Tada buvo kaip tik krizio laikas.

Kartą turgavietėje ji pastebėjo mane, nepagaillėjo sunkiai uždirbtų frankų ir nupirko. O nupirko todėl, kad aš buvau labai panašus į jos berniuką.

O toliau tu žinai. Ji mirė džiova. Ir berniuko čia nebėra. Jis išvažiavo kažkur. Ir aš nežinau ar jis teisingai supras šitą istoriją ir ar mylės savo narsios motinos istoriją, kuri krito likiminės kovos lauke.

O dabar šiame kambarėlyje gyvensi tu. Tu taip pat kaip anoji mergaitė nepasiduosi likimui. Ilgai kovosi, dirbsi, daug svajosi. Bet ar nepavargsi? Ar nežūsi, kaip tas šviesiaplaukis čekas, arba vieną dieną atsiklosi krauju kaip tavo tėvytainė, kuri krito berniuką aš esu panašus. Visi mes esame į ką nors panašūs. Aš į tą berniuką, tu į skiedrą, sukūringų vėjų blaškoma...

Paryžius, 1946. 3. 19.

Andrius Valys.

Siųskite žinias emigracijos reikalu

Mūsų laikraščių redakcijos ir pavieniai tautiečiai gauna iš užsienių daugybę laikraščių, laiškų, kuriuose nemažai rašoma mūsų tremtinių reikalais. Mums šiuo atveju rūpi tai, kas tuose laiškuose, laikraščiuose rašoma tremtinių įkurdinimo, tremtinių tolimesnės emigracijos reikalais. Be to, ne vienas mūsų tautietis, susidurdamas su karalienės, UNRRA-os ir kitais atsakingais pareigūnais, išgirsta arba sužino visą eilę mūsų įkurdinimo reikalais naujienų, pasiūlymų, nusistatymų.

Kai kuriose vietose organizuojami specialūs kursai, kad būtų paruošti naujam gyvenimui. Juose kalbama ne tik apie specialybę, ne tik apie bendruomenės administravimą bei organizavimą, juose kalbama ir apie įvairias šalis, į kurias galėtume būti perkelti ir įkurdinti.

Tai vis labai svarbios žinios. Turime viską daryti, kad jos taip lengvai nežūtų, neisnyktų.

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Vyr. Įstaigos prašo gerbiamus p. p. Redaktorių savo laikraščiu skiltyje skelbti visas žinias, kokias tik gaunate mūsų emigracijos arba įkurdinimo reikalais. Gerbiamuosius tautiečius prašome turimas ir gaunamas tuo reikalu žinias surašyti ir perduoti jas laikraščių redakcijoms arba vietos komitetams, kurie tas žinias prašomi tuojau persiūsti Liet.

Žinios iš Lietuvos

— Minsko radijas praneša:

1. Brėslaujos rajonuos, kaip mūs korespondentas praneša, kolchozininkų ir sovchozininkų (pvz., Meikštų dvare) tarpan buvo įsipraudę keli aktyvūs fašistinės Lenkijos ir smetoninės Lietuvos agentai ir jie padėjo padaužiškam elementui kenkti pavasario sėjai. Išvalyti ir sėjai paruošta sėkla buvo su blogų grūdų priemaiša. Tai pasirodė laukams sudygius. Likutį, žinoma, padaužos išvogė. Darbo valstiečiai tą žygį pasmerkė ir pasišadėjo budėti Gudijos TSR ūkio atstatymo dare.

2. LTSR darbo valstiečiai šienapiūtei Gudijos sovchozuose pažadėjo prisijust talkos darbo brigadas. Tas nutarimas priimta Vilniaus rajono apskrinių ūkio darbuotojų aktyve.

3. Gudijos TSR miškininkai turi sustiprinti savo rajonų lankymą. „Ne vilkus, bet už šunį ir vilką piktesnius liaudies teismo vengiančius padaužas reikia išvaikyti iš mūsų girių ir laukų“.

— Vilniaus radijas praneša:

1. „Kiekvienas šieno žiupsnelis brangus Lenino — Stalino socializmui sustiprinti Lietuvoje“.

2. Visasajunginė kooperatyvų darbuotojų sąjunga darbštiems socializmo šalies darbo valstiečiams premijuoti atsiuntė druskos.

3. Vilniaus milicijos mokyklos klausytojams besilankant vienoje skerdykloje, pasižymėjęs darbininkas milicijos viršininkui besišypsodamas tarė: „Odą nulupti reikia mokėti“.

4. Kai kurių inspektoratų, sakysim, Ukmergės, mokytojai dėl pieštukų daro audrą, o nepasistengia vietoj rašymo priemonių suorganizuoti. Tėvam ir vaikam tatau sudaro neigiamą įspūdį. — po pasikalbėjimo su švietimo komisarijato atstovu pareiškė radijo reporteris.

5. Rūdinkų girios eksploatavimo viršininkas

Tremt. Bendruomenel.

Turime ryšių, gauname gražių davinų ir iš tremtinių kitų organizacijų ir iš lietuviškų organizacijų užsieny. Tačiau emigracijos ir įsikurdinimo reikalu medžiagos niekuomet nebus perdaug.

Bendru darbu ir pasistikėjimu surinkime daug vertingos medžiagos, kuri patarnaus mums, kai turėsime pasirinkti ir daryti galutinius sprendimus mūsų pačių apgyvendinimo reikalu.

Kitų laikraščių prašoma persispausdinti. Lietuvių Tautinės Bendruomenės.

Vyr. Komitetas.

Skaitytojų pasisakymai

Siepti ar viesumon kelti?

Daugelyje mūsų stovyklų yra didesnių ir mažesnių negerovių. Tai stovyklų komendantai (lietuviai) pasijunta esą karaliukais, tai ūkio viršininkai užsimiršta, kad visus gaunamus produktus turi išdalinti gyventojams (ir žymią jų dalį nuleidžia į juodąją rinką), tai vėl kitokios negerovės pasireiškia.

Sekant spaudą šitų blogybių nagrinėjimo ar viesumon iškėlimo nesimato. Kodėl? Ar visa tai slepiama tam kad nesužinotų sveitimi, kas mūsų gryčioje dedasi? O gal bijomasi? Tokie, kurie turi drąsos eikvoti sveitimas gerybes, turės pakakankamai nachališkumo ir laikraštį patraukti teismo atsakomybėn.

Bylų, suprantama, būtų. Tačiau tie, kurie rašytų apie stovyklų nenormalumus, turėtų pakankamai faktų ir liudininkų teisme apsiginti. O toks stovyklų pareigūnų savivaliavimų iškėlimas atbaidytų nuo tokių darbėlių.

Pailiustruosiu keletu pavyzdėlių, nemindamas vardų.

— Stovyklų komendantas paleido komitetą ir paskelbė, kad naują rinkti neleidžianti UNRRA (Kokia despotiška ta UNRRA!).

— Stovyklos sandėlis gavo rūbų. Gyventojai net nežinojo apie tai nieko, o stovyklos švietimo vadovas jau buvo pastebėtas besinėšantis iš sandėlio švarką. Suprantama, naują. Kas gavo odinius puspalčius, kurių taip pat buvo gauta, visiškai neaiški.

— Butų skyr. v-k-o p-jas kambaryje gyvena vienas, kai kiti — po 4-6 žmones.

Tokie fakteliai kelia nepasitenkinimą, mažina vadovybės autoritetą ir gyventojai įpranta į visus vadovaujančius žiūrėti kaip į nevisai sąžiningus žmones. Spaudos drašus įsikišimas būtų labai reikalingas. A. J.

kas pareiškė, kad šiais ištekliais galima padėti ir „broliešioms respublikoms“.

— „Tarybų Lietuva“ praneša:

Raudonojo laivyno kovotojas N. pareiškė Klaipėdos uosto darbininkams: „Aš čia kaip ir Vladivostoke ar Leningrade, visur matau savus žmones“.

Silutės valstybinių ūkių darbuotojų suvažiavime traktoristas draugas Valodia garšiai susuko: „Partijai ir vyriausybei duonos nepritrūks“.

KULTŪRININKAI IR TUPČIOTOJAI

(atkelta iš 3 p.)

kreipti dėmesys, kad darbą galima pasikirstyti tarp kelių žmonių. Kur tau! Jeigu padarytum kurių nors reformų, tai lyg ir parodytum, kad jis nesugebėjo kaip reikiant tvarkytis, tad šis pareigūnas griebliai visų priemonių savo sėdėjimui apginti, ir jam pasiseka. Žinoma, tokiu būdu kultūriniam darbu nepridedama nė už grašį naudos. O entuziazmo pradžio, rodos, tikrai būta.

Nemaža yra ir kitokių entuziastų. Prieš pradėdami dirbti jie išdėsto daugybę projektų. Jei tuos projektus pajęgtų kas nors įvykdyti, tai stovyklose būtų tikras rojus. Ir jie pirmomis dienomis šokasi į darbą. Jeigu tai bus sportininkai, tai jie tris dienas nuo ryto iki vakaro pralaksto su kamuoliu, o ketvirtą jau ruošia su kaimynais rungtynes. Neduok, Dieve, tokiems entuziastams pralaimėjimo! Jei tik truputį nepasiseks, jie mes viską į šalį, ir eikite, dirbkite, kas norite, bet jiems jau gana, jie be jokio darbo ir pastangų norėtų viską turėti ir savo projektus įgyvendintus matyti. Bet, tiesa, jie kultūriniam darbu ir didelės žalos nepadarė, visada leidžia kitiems užimti jų vietas ir dirbti kantriau.

Nestokoją nė tokių vietų, kur į viską žiūrima pro pirštus. Jei kas imasi organizuoti kokius nors parengimus, niekas nedraudžia, bet jei makleriai pasikviečia vokiškų smuklių juokdarius šlykštinių parodyti, tuo net demoralizuodami jaunimą, jiems ir čia vis tiek.

Būdinga, kad daugumą šitų užsispyrusių kultūrininkų sudaro kultūrininkai mėgėjai, tik ištrėmimo pradėjusieji eiti kultūrinio darbo vadovų pareigas. Anksčiau jie siekė pasisekimo pramonėje, amatuose, žemės ūkyje, valstybinėse ar savivaldybinėse įstaigose. Žinoma, tai jokia yda, jei jie savo darbą rikiuotų taip, kaip jis visur priimtas rikiuoti.

O kultūrinis darbas turėtų būti organizuojamas rimtai ir atsidėjus. Kas ruošiasi tokio darbo dirbti, visas ambicijėles privalo palikti užrakinatas namie. Savo asmens negalima statyti aukščiau už bendruomeninį reikalą. Jeigu aš negaliu, nepajėgiu ar nemoku dirbti, tai visada privalau leisti dirbti kitam, kuris sugeba. Jei aš darau klaidas, tai galiu tik pasimokyti iš to, ką man nurodo kiti. Pagaliau visiems savamokslams kultūrininkams niekada nereikia užmiršti, kad šiame darbe jų padarytoji karjera yra tik kortų nameliai, smėlio pilys, o jei stabdomas kultūrinis darbas — jau negraži nuodėmė.

S. Baltaragis.

PRANEŠIMAS

A. A.

ALGIRODO KERSIO

laidojimo tvarka:

Seštadienį, 1946 m. liepos 6 d. 7 val. šventos mišios ir egzėkvijos, 7,30 val. aptros šv. mišios, 8,30 val. išlydėjimas į kapines ir 9,30 val. laidojimas Memmingeno m. kapnase. Tautiečiai kviečiami skaitlingai dalyvauti.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • 07-91.92 „MINTIS“